

Unelte litice descoperite pe teritoriul comunei Popești (județul Vâlcea). Studiu petrografic și arheologic

Marcel Benea, Mihai Blăjan și Dumitru Garoafă

mualba@yahoo.com

valcea.an@mai.gov.ro

1. Mediul natural

Comuna Popești, compusă din satele Curtea, Dăești, Firijba, Meieni, Popești, Urși și Valea Caselor¹ se situează în regiunea de interferență a Subcarpaților Getici cu Piemontul Oltețului, la marginea Piemontului Getic, în perimetrul central-vestic al județului² (Pl. I). Satele componente sunt amplasate pe ambele maluri ale râului Luncavăț, iar așezările Popești și Urși își înșiruie casele de-a lungul drumului național DN 65C, care, asemenea cursului de apă curgătoare, străbate regiunea de la nord-vest la sud-est și duce la Horezu³.

Relieful are aspectul unui platou plan înconjurat de numeroase culmi piemontane dispuse pe direcția nord-sud, de-a lungul interfluviilor care mărginesc la est și la vest valea Luncavățului. Altitudinea dealurilor coboară de la 450-500 m până la 150 m în lunca largă a râului.

Formațiunile geologice prezente în zonă sunt reprezentate prin depozite sedimentare (nisipuri, pietrișuri, marne și argile) de vârstă pliocenă și cuaternară⁴.

Bazinul râului Luncavăț cuprinde o rețea densă de pâraie inconstante, alimentate de izvoarele pânzei freatice și de apele pluviale ale căror precipitații însumează anual o cantitate medie de 513,5 mm. Climatul temperat se caracterizează prin ierni ponderate și veri călduroase⁵.

Mediul natural favorabil a înlesnit statornicirea omului în regiunea Subcarpaților Getici încă din zorii omenirii. Între anii 1968-1975, pe hotarul și în vatra satelor Popești, Urși și cătunul Mehedinți, sătenii au găsit întâmplător fosile de proboscideni, unelte de piatră și fragmente ceramice preistorice. Majoritatea artefactelor paleontologice și arheologice, strânse cu grijă de directorul școlii din localitate, Prof. Aurelian Mateescu, au fost expuse într-un colț muzeistic amenajat în incinta edificiului școlar din comună⁶. Ridicate de la școală de către prof. Dumitru Garoafă, consilier superior la Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Vâlcea, cu acordul tacit al directorului școlii generale din comună – prof. Gheorghe (Bebe) Popa, o parte dintre piesele fosile (o porțiune din țesutul extern al unei epifize de tibie de proboscidian și un corp vertebral de mamifer) și cinci obiecte de piatră (un fragment și patru întregi) ne-au fost predate, la 26 martie 2006, pentru un studiu interdisciplinar.

2. Metodologia investigațiilor petrografice și arheologice

În scopul determinării naturii rocilor pentru stabilirea ocurențelor materiilor prime, a tehnicilor de prelucrare și a circulației pieselor finite, uneltele litice au făcut

---

¹D. Garoafă, *Comuna Popești. Studiu istoric și documente*, Editura Steaua Nordului, <București>, <2007>, p. 21

²*Ibidem*, p.12–13

³V. Dragomir, V. Badea, Gh. Mureșan, Gh. Epuran, *România. Atlas rutier*, Editura Sport – Turism, f.a., 45 D.

⁴D. Garoafă, *op. cit.*, p.13–14

⁵*Ibidem*, p.15–16.

⁶*Ibidem*, p.37, n.84.

obiectul studiului petrografic realizat de Conf.dr. Marcel Benea de la Catedra de Mineralogie a Facultății de Biologie și Geologie din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca.

Investigarea artefactelor s-a efectuat prin observații macroscopice (lupă binoculară Nikon SMZ 645) și studii în secțiuni subțiri în lumină polarizată, prin transmisie (microscop Nikon Eclipse E200).

Probele din piesele luate în studiu (P50, P51, P52, P53 și P54) au fost prelevate prin carotare în mediu umed (sub jet de apă), utilizând o carotieră cu diametrul interior de 10 mm, acționată electric. Lungimea probei a fost de maxim 15 mm.

Studiul microscopic s-a efectuat pe secțiuni subțiri realizate prin șlefuirea unui fragment din proba prelevată până la obținerea unei lamele de cca. 0,02-0,03 mm grosime, fixată apoi între o lamă și o lamelă cu ajutorul unui adeziv („balsam de Canada” - indice de refracție = 1,539).

Ilustrarea structurii, texturii și compoziției mineralogice a fost făcută cu ajutorul microfotografiilor digitale.

În vederea stabilirii provenienței materialului litic, rezultatele analizelor efectuate pe piesele arheologice au fost comparate cu informațiile existente în literatura geologică.

Cu prilejul trecerii în revistă a uneltelor litice, Mihai Blăjan, cercetător – arheolog la Muzeul Național al Unirii din Alba Iulia, a executat studiul interdisciplinar pe patru exemplare întregi și un fragment. Fiecare piesă a fost descrisă, dimensionată cu șublerul, desenată din față și lateral (dorsal) și s-au conturat secțiunile transversală și longitudinală. A urmat fotografierea artefactelor de piatră din față și a pieselor evolute tipologic și din lateral. Această operație a fost realizată la scară grafică de Prof. chimist Alexandru Doru Sabău de la Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia.

Cercetarea literaturii geografice și istorice a zonei subcarpatice a permis obținerea de informații pentru descrierea laconică a mediului ambiant prin precizarea evoluției geologice și a provenienței posibile a rocilor în zona subcarpatică.

Încadrarea cronologică și culturală se bazează pe analogiile citate pentru fiecare unealtă în parte și a semnalării legăturilor tipologice cu alte complexe similare descoperite mai întâi în regiunea din partea dreaptă a Oltului, apoi în Muntenia, Moldova și chiar în spațiul intracarpatic transilvănean.

După epuizarea investigației arheologice, inerente unei cercetări interdisciplinare, autorii au trecut la redactarea generală a studiului.

3. Descrierea și datarea obiectelor de piatră

În continuare, prezentăm artefactele litice în ordinea alfabetică a satelor de origine:

(1) Mehedintj, un cătun (mahala) numit de localnici „Me(e)dintj”, se situează în vatra veche a satului Urși. În locul „La Grigoriță”, în apropierea căruia se găsesc amplasate vestigiile zidului de cărămidă al Altarului bisericii trăsnite, cu hramul „Sfântul Ioan Botezătorul”, s-a descoperit fragmentul unui topor de piatră (Pl. II,1). Unealta lucrată din amfibolit (P53) este reprezentată de brațul-ciocan lung de 3,76 cm, rupt de la nivelul perforației. Roca metamorfică de culoare neagră cu nuanțe verzui se remarcă prin structura granulară și textura masivă. Studiul microscopic pune în evidență compoziția mineralogică alcătuită din amfiboli (hornblendă), cuarț, biotit / clorite, titanit și minerale opace (Pl.II,2,3).

Unealta naviformă prezintă muchia îngustată (1,72 cm), lățimea maximă în dreptul perforației și grosimea pereților de 1,45 – 1,50 cm. Diametrul orificiului tronconic măsoară 2,12 x 2,21 cm. Spart prin izbire puternică, toporul are suprafața brăzdată de numeroase alveole rămase în urma unei șlefuiți incomplete și poartă o

spărtură pe peretele interior al orificiului (Pl.III,1). Dimensiuni⁷: H. – 5,63 cm; l. – 5,02 cm; gr. – 2,65 cm și gt. – 125 g.

Unealta fragmentară se apropie prin analogie de muchia unui exemplar spart, confecționat din diabaz, descoperit în așezarea Coțofeni de la Boarta – „Cetățuie”⁸.

(2) Popești. În poiana însoțită, „cu arbori rari... , numită de bătrâni <<Băjenie>>”, de sub dealul acoperit de pădure, cunoscut de localnici cu numele <<În Față>>, s-au descoperit întâmplător un topor întreg „cu o formă deosebită” (Pl. III,2,3) și un „pisător” din piatră⁹ (Pl. V,1,2,3).

(a) Toporul perforat (P51), este confecționat dintr-o rocă magmatică de culoare cenușiu-verzuie. Caracteristicile microscopice permit definirea rocii ca fiind un dolerit, cu structură ofitică, alcătuit din piroxeni, feldspați plagioclazi ușor argilizați și sericitizați, amfiboli / clorite, epidot și minerale opace (Pl. IV,1,2).

Securea cu conturul naviform poligonal este puternic dezvoltată în dreptul perforației. Brațul-ciocan, lung de 3,28 cm, prezintă muchia îngustată până la 2,70 cm și suprafața acoperită de alveole rezultate în urma unor utilizări succesive. Brațul opus (3,56 cm) se remarcă prin tăișul tocit, arcuit și urmele unor spărturi ușoare. Orificiul circular are forma de trunchi de con, cu diametrul extremităților de 1,86 și 1,93 cm. Pereții interiori au suprafața șlefuită și marginile bilaterale evazate pieziș și brăzdate de spărturi ușoare. Fețele laterale (internă și externă) sunt plane, iar cele dorsale prezintă conturul plan-convex, cu marginile rotunjite. Secțiunea verticală este patrulateră, cu laturile scurte ușor arcuite. Piesa poartă urme de utilizare vizibile pe linia tăișului, pe suprafața muchiei, pe marginile bilaterale ale perforației și ale laturilor lungi. Unele spărturi s-au produs în vechime, altele recent (Pl.IV,3). Dimensiuni: H. – 8,53 cm; l. maximă în dreptul orificiului 4,55 cm; gr. – 3,45 – 3,48 cm și gt. – 234 g.

Toporul în formă de navă, cu secțiunea longitudinală patrulateră și perforația ușor coborâtă spre tăiș, are analogie la Fumureni – „Dealul Sîlii” (com. Lungești)¹⁰. O secure identică în privința formei s-a descoperit în așezarea neolitică Calu și aparține culturii Cucuteni¹¹. Câte o piesă asemănătoare semnalăm la Roșu (jud. Suceava)¹², într-o așezare din epoca bronzului cercetată pe „valea Horincii”, la Rogojeni (jud. Galați)¹³, în sudul Moldovei, dar și la Șieu-Odorhei¹⁴ în Transilvania. Așadar, acest tip de topor a evoluat din neoliticul mijlociu până în prima jumătate a epocii bronzului.

(b) Pisătorul (zdrobitor, pistil) (P54) este confecționat dintr-un bolovan de râu de culoare cenușiu-gălbuie care în urma observațiilor macro și microscopice s-a dovedit a fi o rocă metamorfică și anume un gnaiss. Compoziția mineralogică este alcătuită din cuarț, feldspați potasici (ortoclaz și microclin) și feldspați plagioclazi pe

⁷Utilizăm următoarele abrevieri: H. = înălțimea; l. = lățimea; gr. = grosimea; d. = diametrul; gt. = greutatea; com. = comuna; jud. = județul; n. = nota.

⁸E. Stoicovici, M. Blăjan, *Unelte și arme de piatră descoperite în împrejurimile Mediașului (județul Sibiu)*, în *Apulum*, XVII, 1979, p. 34, fig. 2, 10 și fig. 6, 10.

⁹D. Garoafă, *op. cit.*, p. 33. Informații amabile oferite de pr. Petre Mateiescu pentru care îi mulțumim și pe această cale.

¹⁰D. Căpătaru, *Dovezi materiale care certifică prezența și continuitatea vieții umane pe parcursul a două milioane de ani în Fumureni, jud. Vâlcea*, în *Studii vâlcene*, S.N., II/IX, 2006, p.20 și p.27, fig.7,1.

¹¹R. Vulpe, *Les fouilles de Calu*, în *Dacia*, VII–VIII, 1937–1940, București, 1941, p.47, fig.33,7.

¹²St. Dănilă, G. Marinescu, *Unelte, arme și obiecte de piatră șlefuite descoperite pe teritoriul județului Bistrița–Năsăud*, în *File de istorie*, III, Muzeul de istorie Bistrița, 1974, p.20 și p.44, pl. XV,6 și XXIII,4.

¹³I. T. Dragomir, *Descoperiri arheologice la Rogojeni pe valea Horincii (județul Galați)*, în *MCA*, IX, 1970, p.504, fig.1,5 și fig.4,1.

¹⁴St. Dănilă, G. Marinescu, *op. cit.*, p.19 și p.35, pl. VI,2.

alocuri sericitizați, argilizați sau calcitizați, hornblendă, granați, titanit și minerale opace (oxi-hidroxizi de fier) (Pl. VI, 1,2).

Unealta are fețele laterale late, polizate asimetric concav, fețele dorsale înguste și rotunjite, cu linia verticală concavă ușor ondulată. Talpa plată se remarcă printr-un contur oval-alungit rombic, cu extremitățile rotunjite (6,95 x 16,18 cm). Marginea se răsfrânge prin arcuire spre interior pe fețele late. Mânerul cu conturul eliptic (3,07 x 7,47 cm) are suprafața plată și marginile rotunjite. Suprafața pisătorului poartă spărturi de așchii mari pe marginea tălpii și mânerului, dar și pe una din fețele dorsale (Pl. VI,3). Dimensiuni: H. – 11,64 cm; l. maximă 16,18 cm; gr. 6,95 cm și gt. 969 g.

După cunoștințele noastre actuale, deși are forma calapodului de cizmărie, pistilul nu prezintă analogii în repertoriul uneltelor de piatră preistorice descoperite în spațiul carpato-dunăreano - pontic.

(3) Urși este un sat situat „pe Valea Ursului” în care, de-a lungul anilor, s-au adunat toți moșnenii împrăștiați „pe mai multe văi” și au înființat o așezare nouă, situată la 3 km depărtare de localitatea Popești¹⁵.

Din albia râului Luncavăț, în punctul numit „La Blocuri” situat pe fosta moșie Bengeanca, s-a recuperat un topor întreg (P52), iar dintr-un loc neprecizat provine un topor cu ceafă tronconică din piatră.

(a) Toporul perforat (P52), spart în două fragmente de la nivelul orificiului de înmănușare (Pl. VII,1,2), a fost șlefuit dintr-o rocă cu textură masivă și culoarea gri-verzuie. Studiul microscopic pune în evidență o rocă metamorfică (un amfibolit retro-morfozat) cu structură nematoblastică și o compoziție mineralogică constituită din cristale de hornblendă cloritizată, fragmente de cuarț și granule de epidot (Pl. VII,3; Pl. VIII,1).

Ca și piesa din dolerit descoperită la Popești, unealta are forma de navă pentagonală, lățită în dreptul perforației până la 4,15 cm. Brațul-ciocan (2,72 cm) prezintă muchia îngustată până la 1,80 cm și suprafața presărată cu alveolele unor spărturi mai vechi. Unul din colțurile verticale și o porțiune din marginea laterală sunt rupte în timpul unor lovituri mecanice puternice. Linia muchiei este arcuită-bombată. Brațul opus (4,32 cm) are tăișul bont lățit (4,30 cm), muchiile arcuite și linia frântă în unghi obtuz prin clivarea unei așchii. Orificiul ridicat spre muchie, cu diametrul de 1,85 cm la mijloc și 1,91 cm la extremități, conturează o clepsidră cu pereții interiori puternic șlefuiți și marginile drepte. Toporul prezintă spărturi de-a lungul suprafeței laterale și la locul de unire cu fața dorsală. Fețele laterale sunt plane, iar cele dorsale plan-convexe, șlefuite cu migață. În secțiune verticală, piesa are forma unui patruleter cu linia tăișului și a muchiei arcuite (Pl. VIII, 2). Dimensiuni: H. – 8,83 cm; l. – 4,16 cm; gr. – 4,53 cm; gr. pereților orificiului: 1,24 – 1,25 cm și gt. 280 g.

Identice în privința formei cu unealta semnalată la Popești, toporul are analogii apropiate cu piesele descrise mai sus și cu exemplarul păstrat în vechea colecție a Muzeului municipal din Mediaș (jud. Sibiu)¹⁶.

(b) Toporul (P50) (Pl. VIII, 3) este șlefuit dintr-o rocă metamorfică de culoare cenușiu-verzuie. Pe baza compoziției mineralogice, stabilită microscopic (cuarț, feldspați plagioclazi intens sericitizați, lamele de biotit afectate de procese de deferizare și minerale opace), roca este descrisă ca fiind un gnais (Pl. IX,1,2).

Piesa are spinarea îngroșată și convexă, tăișul bont concav și vârful arcuit. Partea centrală a fețelor lamei este prevăzută bilateral cu câte o nervură longitudinală pierdută spre vârf. Extremitatea lățită a lamei prezintă umerii proeminenți și se prelungește printr-un mâner tronconic, lung de 6,01 cm, cu secțiunea transversală ovală

¹⁵C. Alessandrescu, *Dicționar geografic al județului Vâlcea*, București, 1893, p.454.

¹⁶E. Stoicovici, M. Blăjan, *op. cit.*, p.40 și p.48, fig.7,10.

(2,53 x 2,71 cm) și vârful rotunjit. Spinarea și tăișul uneltei păstrează câteva porțiuni tocite în urma unor izbiri mecanice recente (Pl. IX,3). Dimensiuni: H. – 16,9 cm; l. lamei 10,6 cm; H. mânerului 6,1 cm; H. lamei 6,7 cm; gr. maximă 2,95 cm și gt. 373 g.

Cercetarea literaturii preistorice autohtone nu a identificat nici o analogie concludentă cu unealta descrisă. Totuși, la Giulești (jud. Vâlcea) s-a descoperit, cu ani în urmă, un topor de tip „pomerian”, cu mânerul cilindric canelat și tăișul semicircular puternic lățit (5,00 cm), datat în neolitic¹⁷. Un alt exemplar cu tăișul semicircular evazat provine din așezarea eneolitică de la Ostrovul Corbului¹⁸. Toporul cu muchia în formă de trunchi de con are lama delimitată de corp „printr-o îngustare a părților laterale și a celei de jos” și aparține categoriei a doua a „topoarelor din nord-vestul Germaniei studiată și clasificată de Karl Heinz Brandt”¹⁹. Piesa prezintă analogii apropiate cu cele două exemplare descoperite la Pflazdorf și Telegte²⁰.

4. Caracterizarea obiectelor de piatră

a). Natura și proveniența rocilor

Uneltele semnalate în aria unor așezări preistorice identificate pe teritoriul satelor Mehedinți, Popești și Urși (comuna Popești) cuprind cinci exemplare confecționate din roci de natură magmatică (dolerit) și metamorfică (amfibolit, amfibolit retromorfozat și gnais).

În ceea ce privește proveniența materialului litic din care au fost confecționate piesele luate în studiu, considerăm că rocile metamorfice (gnaise și amfibolite) ar avea ca sursă formațiunile cristaline de vârstă Ante - Proterozoic superior ale Domeniului Getic din zona de izvoare a râului Luncavăț. Considerăm că artefactele confecționate din roci magmatice (dolerit) provin din import sau din zone îndepărtate. Spre exemplu, cele mai apropiate ocurențe de astfel de roci magmatice se află la cca. 50 km nord-vest de Târgu Jiu.

b). Caracterizarea arheologică

b1). Tehnica și metodele de prelucrare a uneltelor

Obiectele de piatră studiate sunt prelucrate prin șlefuire, o tehnică evoluată cunoscută încă din neoliticul timpuriu. Piesele au corpul finisat cu grijă și meticulozitate și adesea părțile componente prezintă față de axul longitudinal o simetrie aproape perfectă și o dimensionare riguroasă a locului de amplasare a orificiului în raport cu grosimea pereților laterali și distanța față de extremitățile brațelor uneltei. Doar toporul cu ceafă tronconică are suprafața incomplet finisată și tăișul bont mult îngroșat.

Topoarele în formă de navă au orificiul plasat spre muchie, în partea de dezvoltare maximă a corpului, simetric față de axul longitudinal. Realizată prin metoda de găurire cu trestia, perforația prezintă pereții interiori șlefuiți cu mihală la două exemplare și numai orificiul brațului-topor al exemplarului fragmentat mai poartă urme slab vizibile ale canelurilor concentrice ivite în timpul extirpării dopului perforat.

Cele patru topoare păstrează pe suprafața corpului urme ale întrebuințării sistematice la izbire, lovire și tăiere în procesul muncii. La piesa fragmentată se observă fenomenul de rupere a uneltei de la nivelul perforației unde pereții laterali

¹⁷AO, nr.9, 1923, p.378.

¹⁸D. Berciu, *Catalogul muzeului arheologic din Turnu Severin*, în MCA, I, 1953, p.638, fig.5,2 și pl.XII,B,8 (I,1104), p.605, fig.7,4 (I,973); pl.XII,7 și p.636.

¹⁹K.H. Brandt, *Studien über steinerne Axte und Beile der jungeren Steinzeit und der Steinkupferzeit Nordwest Deutschlands, Münsterische Beiträge zur Vorgeschichtsforschung*, Bd.2, 1967, p.148 și pl.27,3.

²⁰*ibidem*, p.139, fig.2,1–2.

prezintă o rezistență slabă, succedat de spargerea unor așchii mari pe muchie sau pe marginile longitudinale și de urmele de pisare a suprafeței cefei și a tăișului bont. Într-un caz, marginea extremităților orificiului este evazată prin excavarea intenționată a unei alveole circulare pe care se aplică (poziționează) sfredelul la începutul executării perforației. Tăișul se realiza prin polizarea bilaterală a fețelor dorsale în plan oblic. Linia este ușor arcuită sau oblică și prezintă colțurile curbate. Muchia se îngustează treptat prin arcuirea fețelor dorsale și are suprafața ușor bombată, brăzdată de spărturi și alveole rezultate în urma desprinderii așchiilor în timpul utilizării uneltei. Greutatea obiectelor întregi înregistrează 230 – 280 g, iar dimensiunile reduse ale lungimii, lățimii și grosimii plasează topoarele în grupa uneltelor de mărime modestă, cu randamentul scăzut în procesul muncii.

b2). Clasificarea obiectelor de piatră după formă și utilizare

După forma și modul de utilizare, piesele studiate reprezintă trei grupe distincte:

- Prima grupă este ilustrată de un fragment și două topoare aproape întregi, cu corpul în formă de navă, brațul-ciocan tronconic, muchia ovală și ușor tocită și tăișul arcuit. În dreptul perforației ridicată spre muchie unealta are corpul dezvoltat și laturile longitudinale dorsale puternic bombate. Acest tip de topor a evoluat din neoliticul mijlociu (culturile Gumelnița și Cucuteni A-B) până la începutul epocii bronzului.

- Categoria a doua cuprinde un topor lățit, cu tăișul concav și spinarea convexă, prevăzută cu un mâner tronconic. Unealta are forma unui cuțit și putea fi utilizată prin atașare la plugul primitiv pentru tăierea brazdei la arat sau ca satâr.

- Grupa a treia constă dintr-un pisător masiv lucrat dintr-un bolovan de râu polizat bilateral concav în forma unui calapod de cizmărie.

Piesele din ultimele două categorii, lipsite de analogii concludente în repertoriul uneltelor litice preistorice, nu beneficiază de o încadrare cronologică riguroasă.

5. Concluzii

Prin urmare, studiul interdisciplinar al vestigiilor descoperite întâmplător în aria așezărilor preistorice semnalate în vatra și hotarul comunei Popești înregistrează cinci obiecte litice. Determinarea naturii materiei prime care a servit la prelucrarea uneltelor indică două tipuri de roci: magmatice (dolerit) și metamorfice (amfibolit, amfibolit retromorfozat și gnais).

După forma și modul de utilizare, piesele studiate ilustrează trei categorii distincte: toporul în formă de navă cu perforația ridicată spre muchie (un fragment și două exemplare întregi), un topor lățit, cu muchia tronconică și un pistil în formă de calapod. Corpul obiectelor este presărat cu numeroase spărturi, alveole și fisuri produse în vechime în cursul utilizării intense în procesul muncii. Ele au fost prelucrate în tehnica șlefuirii în ateliere locale ori au pătruns pe calea schimbului din spațiul intracarpatic transilvănean în regiunea Piemontului Getic din nord-estul Olteniei. Analogiile citate asigură încadrarea cronologică a artefactelor în intervalul cuprins între neoliticul mijlociu și începutul epocii bronzului.

Investigarea petrografică și arheologică a obiectelor de piatră aduce o contribuție inedită la cunoașterea industriei litice a unor așezări preistorice identificate în regiunea de la vest de Olt a Subcarpaților Meridionali și la îmbogățirea repertoriului sărăcăcios al județului Vâlcea.

Summary

Lithic Tools Found in Popești (Vâlcea County) Petrographic and archaeological study

The interdisciplinary study of the remains of prehistoric settlements discovered by accident in the area, in the hearth and border of Popești, indicates five lithic objects. Following the research, concerning the nature of the raw material that was used in processing tools, there were identified two groups of rocks: one of magmatic origin and another, metamorphic. The microscopic study of the artefacts allowed the specialists to determine the petrographic nature of these rocks: amphibolites, gnaise and dolerite. After the form and use, the studied tools show three distinct parts: ax-shaped vessel with high perforation to the edge (a fragment and two complete copies), an ax with a wide body and a truncated cone edge and a pestle-shaped last. The body of the tools is sprinkled with numerous breaches, notches and cracks made, in the past, during intensive use. They were processed in the polishing equipment in local workshops or entered the area via the exchange of intracarpethian Transylvanian space in the region of the Getic Piedmont of northeastern Oltenia. The analogies cited for each copy ensure the chronology of the artifacts in the interval between the Middle Neolithic and early Bronze Age. The petrographical, mineralogical and archaeological investigation of the stone objects brings an unprecedented contribution to the knowledge of the lithic industry of some prehistoric settlements identified in the west region of the River Olt in the Southern Sub-Carpathians and to enrich the poor repertoire of Valcea County.

Abrevieri bibliografice

<u>Apulum</u>	= <u>Apulum</u> , Alba Iulia, I (1939) și urm.
<u>AO</u>	= <u>Arhivele Olteniei</u> , Craiova, I (1920) – XVIII (1939)
<u>Buridava</u>	= <u>Buridava. Studii și materiale</u> . Râmnicu Vâlcea, I (1972) și urm.
<u>Dacia</u>	= <u>Dacia</u> . Recherches et découvertes archéologiques en Roumanie, București, I (1924) – XII (1948); N.S., Revue d'archéologie et d'histoire ancienne, București, I (1975) și urm.
<u>File de istorie</u>	= <u>File de istorie</u> , Bistrița, I (1971) și urm.
<u>MCA</u>	= <u>Materiale și cercetări arheologice</u> , București, I (1953) și urm.
<u>Pontica</u>	= <u>Pontica</u> , Constanța, (1968) și urm.
<u>SCIV (SCIVA)</u>	= <u>Studii și cercetări de istorie veche</u> , București, I (1950) – XXIV (1973); <u>Studii și cercetări de istorie veche și arheologie</u> , București, XXV (1974) și urm.
<u>Studii Vâlcene</u>	= <u>Studii Vâlcene</u> , Râmnicu Vâlcea, I (1971) și urm.

PI. I Localizarea comunei Popești pe harta județului Vâlcea

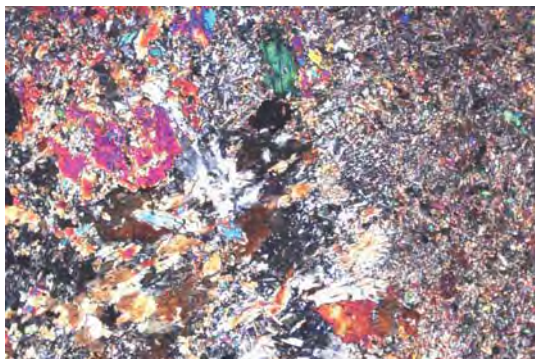

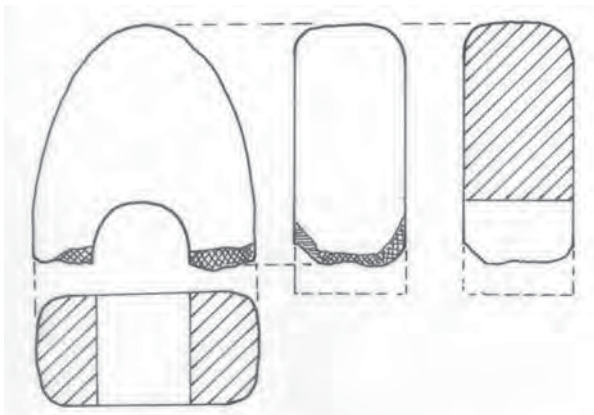
PI. II 1. Mehedinți - Topor perforat, fragmentar (P53); vedere laterală

2. Mehedinți - Topor perforat fragmentar (P53).
Amfibolit (hornblendă, cuarț, biotit, clorite, titanit, minerale opace);
1N, 30x

3. Mehedinți - Topor perforat fragmentar (P53).
Amfibolit (hornblendă, cuarț, biotit, clorite, titanit, minerale opace);
2N, 30x

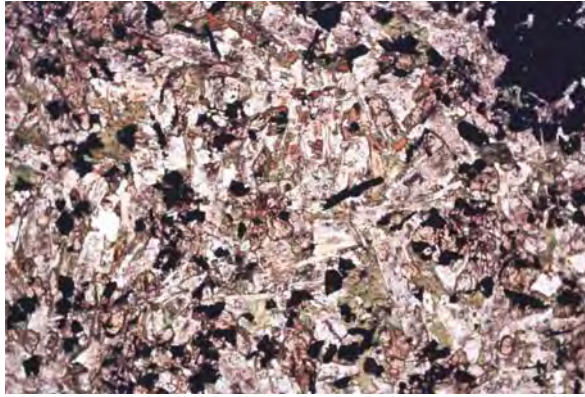
PI. III 1. Mehedinți - Topor perforat, fragmentar (P53)

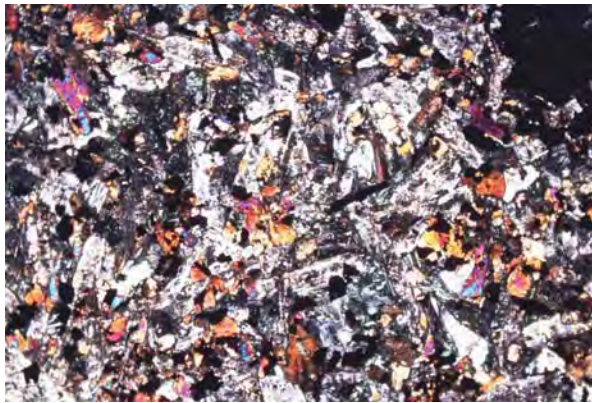
2. Popești – Topor perforat (P51); vedere dorsalo-laterală

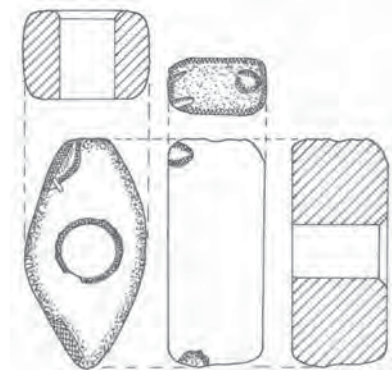
3. Popești – Topor perforat (P51); vedere laterală

PI. IV 1. Popești – Topor perforat (P51).
Dolerit (piroxeni, feldspați plagioclazi, amfiboli/clorite, epidot, minerale opace); 1N, 30x

2. Popești – Topor perforat (P51).
Dolerit (piroxeni, feldspați plagioclazi, amfiboli/clorite, epidot, minerale opace); 2N, 30x

3. Popești – Topor perforat (P51)

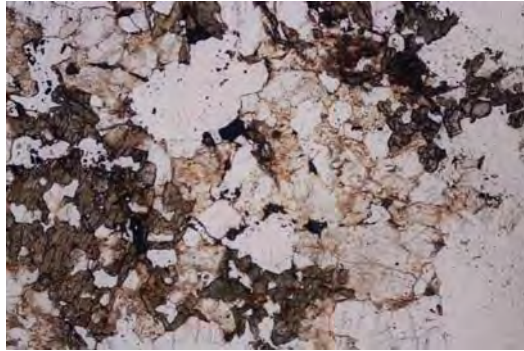
PI. V 1. Popești – Pistil (P54); vedere de sus a mânerului

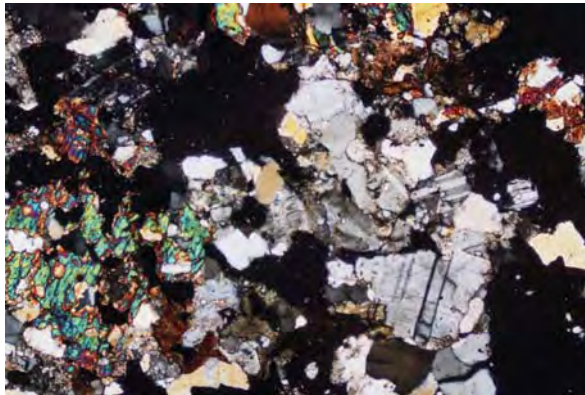
2. Popești – Pistil (P54); vedere laterală

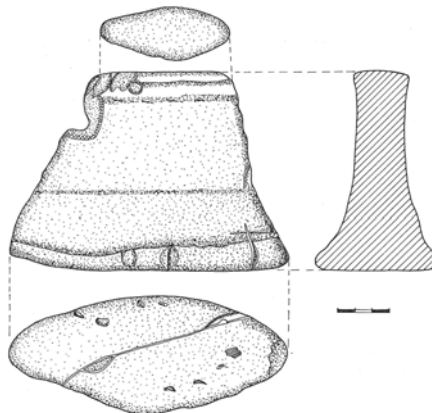
3. Popești – Pistil (P54); baza (talpa) uneltei

PI. VI 1. Popești – Pistil (P54). Gnais (cuarț, feldspați potasici și plagioclazi, hornblendă, granați, titanit, oxi-hidroxizi de fier); 1N, 30x

2. Popești – Pistil (P54). Gnais (cuarț, feldspați potasici și plagioclazi, hornblendă, granați, titanit, oxi-hidroxizi de fier); 2N, 30x

3. Popești – Pistil (P54)

PI. VII 1. Urși – Topor perforat (P52); vedere dorsală

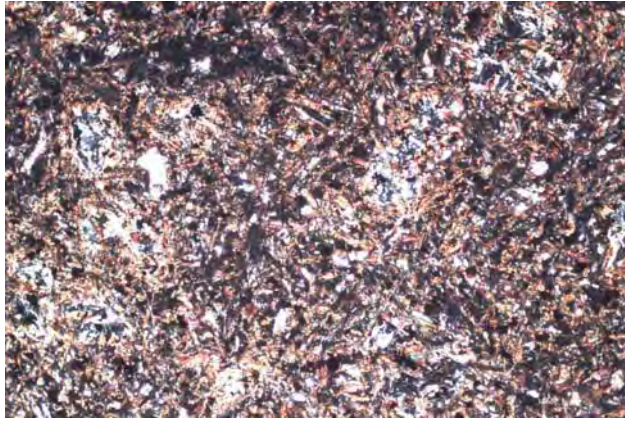

2. Urși – Topor perforat (P52); vedere laterală

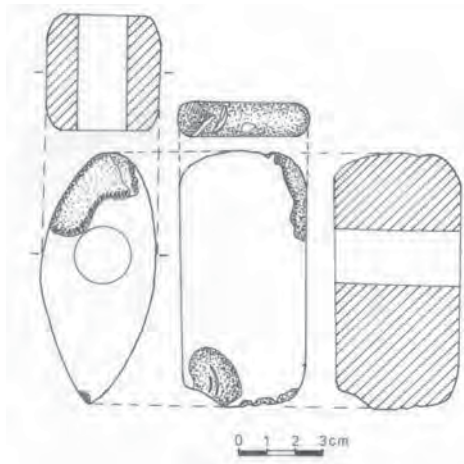

3. Urși – Topor perforat (P52).
Amfibolit (hornblendă cloritizată, cuarț, epidot); 1N, 30x

Pl. VIII 1. Urși – Topor perforat (P52).
Amfibolit (hornblendă cloritizată, cuarț, epidot); 2N, 30x

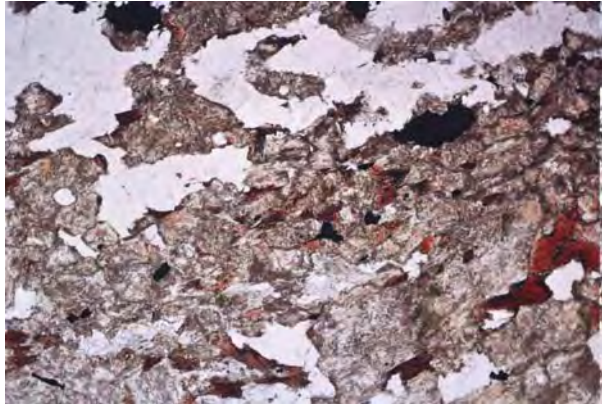

2. Urși – Topor perforat (P52)

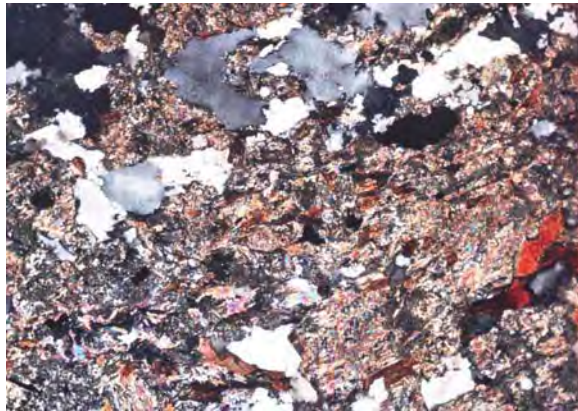

3. Urși – Topor neperforat (P50); vedere laterală

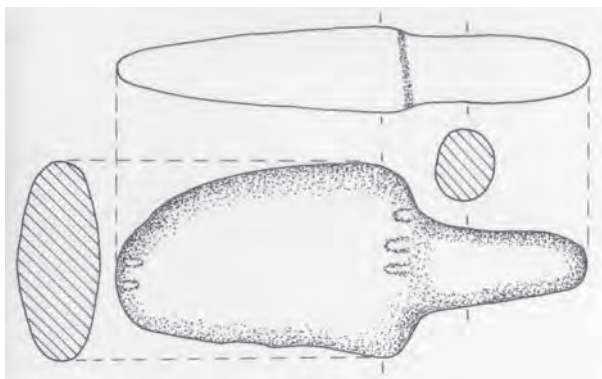

PI. IX 1. Urși – Topor neperforat (P50). Gnais (cuarț, feldspați plagioclazi intens sericitizați, biotit, minerale opace); 1N, 30x

2. Urși – Topor neperforat (P50). Gnais (cuarț, feldspați plagioclazi intens sericitizați, biotit, minerale opace); 2N, 30x

3. Urși – Topor neperforat (P50)